Parlament Europejski
2019-2024

Komisja Spraw Zagranicznych

2023/2117(INI)

5.9.2023

PROJEKT SPRAWOZDANIA

w sprawie realizacji wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa – sprawozdanie roczne za 2023 r.
(2023/2117(INI))

Komisja Spraw Zagranicznych

Sprawozdawca: David McAllister

SPIS TREŚCI

Strona

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO 3

UZASADNIENIE 10

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie realizacji wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa – sprawozdanie roczne za 2023 r.
(2023/2117(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej (TUE), w szczególności jego art. 21 i 36,

– uwzględniając sprawozdanie wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa z 15 czerwca 2023 r. zatytułowane „Sprawozdanie WPZiB – Nasze priorytety w 2023 r.” ,

– uwzględniając „Strategiczny kompas na rzecz bezpieczeństwa i obrony – dla Unii Europejskiej, która chroni swoich obywateli, swoje wartości i interesy oraz przyczynia się do międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa” zatwierdzony przez Radę Europejską 24 marca 2022 r.,

– uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej z 29 i 30 czerwca 2023 r.,

– uwzględniając decyzję Rady (WPZiB) 2021/509 z 22 marca 2021 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju oraz uchylenia decyzji (WPZiB) 2015/528[1],

– uwzględniając wniosek Komisji z 20 czerwca 2023 r. dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustanowienia Instrumentu na rzecz Ukrainy (COM(2023)0338),

– uwzględniając wspólny komunikat Komisji i wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, Komitetu Regionów i Europejskiego Banku Inwestycyjnego z 1 grudnia 2021 r. zatytułowany „Strategia Global Gateway” (JOIN(2021)0030),

– uwzględniając wspólny komunikat Komisji i wysokiego przedstawiciela Unii Europejskiej do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa do Parlamentu Europejskiego i Rady z 7 czerwca 2023 r. zatytułowany „Nowy program na rzecz stosunków między UE a Ameryką Łacińską i Karaibami” (JOIN(2023)0017),

– uwzględniając rezolucję przyjętą 23 lutego 2023 r. przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w sprawie zasad Karty Narodów Zjednoczonych leżących u podstaw kompleksowego, sprawiedliwego i trwałego pokoju w Ukrainie (A/RES/ES-11/6) oraz wcześniejsze rezolucje Zgromadzenia Ogólnego ONZ w sprawie agresji na Ukrainę,

– uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Ogólnego ONZ z 7 kwietnia 2022 r. w sprawie zawieszenia praw Federacji Rosyjskiej do zasiadania w Radzie Praw Człowieka

[1] Dz.U. L 102 z 24.3.2021, s. 14.

(A/RES/ES-11/3),

– uwzględniając śródokresowy przegląd Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – „Globalny wymiar Europy”,

– uwzględniając art. 54 Regulaminu,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych (A9-0000/2023),

A. mając na uwadze, że podmioty autokratyczne coraz częściej kwestionują międzynarodowy porządek oparty na zasadach, usiłując podważać organizacje wielostronne, powodować destabilizację i zagrażać bezpieczeństwu światowemu;

B. mając na uwadze, że rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie skłoniła UE do nadania nowego priorytetu polityce rozszerzenia, która pozostaje najskuteczniejszym instrumentem jej polityki zagranicznej;

C. mając na uwadze, że rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie uwypukliła potrzebę bardziej ambitnych, wiarygodnych i ujednoliconych działań UE na arenie międzynarodowej oraz pokazała, że państwa członkowskie muszą wykazać się wolą polityczną konieczną do przekształcenia wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (WPZiB) w pełnoprawną politykę europejską;

1. podkreśla, że zdolność UE do działania jako podmiot globalnej polityki zagranicznej, wiarygodny partner międzynarodowy oraz rzetelny podmiot w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony zależy od jej umiejętności promowania wartości unijnych przy jednoczesnym proaktywnym definiowaniu, zabezpieczaniu i obronie swoich interesów na świecie;

2. przypomina, że UE powinna kierować się w swoich działaniach zewnętrznych wartościami i zasadami zapisanymi w art. 2, art. 3 ust. 5 i art. 21 TUE, które leżą u podstaw jej powstania, rozwoju i rozszerzenia; uważa, że UE powinna odpowiednio kształtować swoją WPZiB w oparciu o następujące cztery zasady: stawienie czoła konsekwencjom rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie, dostosowanie unijnych struktur i procedur decyzyjnych, wzmocnienie multilateralizmu opartego na zasadach oraz zabezpieczanie interesów poprzez rozwój solidnych partnerstw strategicznych;

Stawienie czoła konsekwencjom rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie

3. ponownie i kategorycznie potępia rosyjską wojnę napastniczą przeciwko Ukrainie; domaga się, aby Rosja i jej poplecznicy zaprzestali wszelkich działań wojskowych oraz aby przywódcy Rosji natychmiast i bezwarunkowo wycofali swoje oddziały z Ukrainy i z jakiegokolwiek innego kraju, którego terytorium lub jego części nielegalnie okupuje;

4. wyraża uznanie dla bohaterskiego narodu ukraińskiego, który nie tylko odważnie broni swojego kraju, jego suwerenności, niepodległości i integralności terytorialnej, ale także europejskiego stylu życia;

5. podkreśla, że rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie destabilizuje wschodnie

sąsiedztwo i Bałkany Zachodnie, co z kolei zagraża bezpieczeństwu samej UE; uważa, że w związku z tym UE powinna priorytetowo potraktować proces rozszerzenia i reformę polityki sąsiedztwa;

6. ponownie podkreśla, że państwa członkowskie muszą dokonywać wspólnych inwestycji w obronność, i wzywa do pełnego wdrożenia Strategicznego kompasu;

7. wyraża uznanie dla Rady i państw członkowskich za zdecydowaną reakcję na rosyjską wojnę napastniczą przeciwko Ukrainie; wzywa do dalszego izolowania Federacji Rosyjskiej przez zaostrzenie środków ograniczających, również wobec Białorusi; apeluje o proaktywną dyplomację w stosunkach z państwami trzecimi, tak aby zminimalizować ryzyko obchodzenia tych sankcji; zachęca Komisję, wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela i państwa członkowskie do uruchomienia międzynarodowego wsparcia dla formuły pokojowej zaproponowanej przez Ukrainę; podkreśla, że UE i państwa członkowskie powinny pilnie dążyć do utworzenia specjalnego trybunału międzynarodowego do ścigania zbrodni agresji przeciwko Ukrainie popełnionej przez politycznych i wojskowych przywódców Federacji Rosyjskiej i jej sojuszników; wzywa Komisję, by przedstawiła prawnie uzasadniony wniosek, który pozwoliłby na wykorzystanie zamrożonych rosyjskich aktywów do finansowania odbudowy Ukrainy;

8. z zadowoleniem przyjmuje szybkie utworzenie misji Unii Europejskiej w zakresie pomocy wojskowej; zauważa, że misja ta jest wymiernym dowodem niezachwianego wsparcia UE dla Ukrainy;

9. wzywa państwa członkowskie, by z determinacją, jaką do tej pory się wykazały, nadal udzielały Ukrainie wsparcia politycznego, humanitarnego, wojskowego, infrastrukturalnego, gospodarczego i finansowego tak długo, jak będzie to potrzebne; w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji w sprawie ustanowienia Instrumentu na rzecz Ukrainy;

10. podkreśla, że UE nie może stale polegać na doraźnej mobilizacji, i przypomina w tym kontekście, że należy wzmocnić zdolność UE do reagowania na globalne kryzysy;

Dostosowanie unijnych struktur i procedur decyzyjnych

11. ubolewa, że potencjał szybkich, wydajnych i skutecznych działań zagranicznych oraz w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony, przewidziany w klauzulach pomostowych TUE, wykorzystano jedynie w bardzo ograniczonym zakresie; ponawia swój apel do Rady o stopniowe przejście na głosowanie większością kwalifikowaną w przypadku decyzji w obszarach WPZiB, które nie mają wpływu na kwestie wojskowe lub obronne;

12. przypomina, że Parlament odgrywa fundamentalną rolę w WPZiB, wnosząc do niej szczególny wkład dzięki swoim odrębnym instrumentom, kanałom i kontaktom;

13. apeluje, by w pełni wykorzystać podejście „Drużyny Europy” w trosce o skuteczną alokację zasobów; podkreśla, że Parlament jest częścią „Drużyny Europy” i powinien być w ten sposób traktowany;

14. uważa, że należy wzmocnić nadzór Parlamentu nad działaniami zewnętrznymi UE,

umożliwiając mu np. regularny dostęp do informacji poufnych;

15. wzywa państwa członkowskie do przeznaczenia wystarczających zasobów na WPZiB;

Wzmocnienie multilateralizmu opartego na zasadach

16. podkreśla, że fora wielostronne, na czele z ONZ i jej agencjami, należy traktować jako preferowany przez UE format współpracy; w związku z tym wyraża zaniepokojenie rosnącym znaczeniem wyłącznych form współpracy, które świadczą o coraz większej konkurencji między wielkimi mocarstwami; wzywa państwa członkowskie do wzmocnienia integracyjnych form wielostronnego zarządzania i w tym kontekście zachęca Komisję, Europejską Służbę Działań Zewnętrznych (ESDZ) i Radę, by zacieśniły współpracę międzyinstytucjonalną z organizacjami wielostronnymi, które są integralną częścią międzynarodowego systemu opartego na zasadach i zarządzania globalnymi dobrami wspólnymi;

17. podkreśla, że UE musi pozostać wiarygodnym sojusznikiem we współpracy na rzecz rozwoju na całym świecie; wyraża zaniepokojenie coraz większym sceptycyzmem i brakiem zaangażowania w UE; wzywa UE, by spełniła oczekiwania krajów partnerskich i szybko osiągnęła z nimi porozumienie polityczne, pokazując w ten sposób, że międzynarodowy system oparty na zasadach może sprostać współczesnym wyzwaniom;

18. wzywa Komisję, by skutecznie wykorzystała strategię Global Gateway jako instrument służący zwiększeniu obecności i widoczności UE na całym świecie za pomocą inwestycji infrastrukturalnych, które tworzą wartość krajową w krajach partnerskich, zgodnie z celami zrównoważonego rozwoju;

Zabezpieczanie interesów poprzez rozwój solidnych partnerstw strategicznych

19. podkreśla, że należy wzmocnić istniejące partnerstwa z krajami o podobnych poglądach, i wskazuje na znaczenie budowania sojuszy z innymi krajami globalnego Południa;

20. podkreśla znaczenie silnej i strategicznej współpracy transatlantyckiej; wzywa Komisję, by wspierała zacieśnienie stosunków z kluczowymi partnerami zarówno w Stanach Zjednoczonych, jak i w Kanadzie, aby stawiać czoła globalnym wyzwaniom, które mają wpływ na nasze wspólne wartości, interesy, bezpieczeństwo i dobrobyt;

21. z zadowoleniem przyjmuje zawarcie ram windsorskich; apeluje o bardziej ustrukturyzowaną współpracę ze Zjednoczonym Królestwem w sprawach zagranicznych oraz o jego większe zaangażowanie w europejskie projekty z dziedziny bezpieczeństwa i obrony;

22. z zadowoleniem przyjmuje zarówno powołanie grupy konsultacyjnej Białoruś–UE umożliwiającej stały dialog między UE a białoruskimi siłami demokratycznymi, jak i ciągłe wsparcie udzielane rosyjskim obrońcom praw człowieka i niezależnym mediom w Rosji i poza nią;

23. przypomina o potrzebie wykazania rzeczywistego zaangażowania politycznego w

negocjacje akcesyjne z Albanią, Czarnogórą, Macedonią Północną i Serbią pod warunkiem wdrożenia reform związanych z UE;

24. z zadowoleniem przyjmuje przyznanie Ukrainie, Mołdawii oraz Bośni i Hercegowinie statusu kraju kandydującego do UE oraz zniesienie obowiązku wizowego dla obywateli Kosowa; przypomina, że wniosek Gruzji o przystąpienie do UE będzie oceniany w oparciu o osiągnięcia tego państwa i spełnianie przez nie kryteriów kopenhaskich dotyczących członkostwa w UE;

25. uważa, że przystąpienie Ukrainy i Mołdawii do UE byłoby geostrategiczną inwestycją w zjednoczoną i silną Europę; docenia postępy osiągnięte już w dziedzinie reform i wzywa Komisję do przygotowania ambitnego harmonogramu negocjacji akcesyjnych, które powinny się rozpocząć przed końcem bieżącego roku, a także do stopniowego włączania Ukrainy i Mołdawii do polityk i programów UE;

26. podkreśla, że wobec braku zdecydowanej zmiany kursu przez rząd turecki nie można wznowić procesu przystępowania Turcji do UE; wzywa UE i rząd turecki, by dążyły do bliższego, bardziej dynamicznego i strategicznego partnerstwa; wzywa Komisję do opracowania równoległych i realistycznych ram dla stosunków między UE a Turcją, które uwzględniałyby interesy wszystkich zainteresowanych stron;

27. zachęca wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela i Komisję do wzmocnienia południowego wymiaru sąsiedztwa UE, w tym przez pogłębienie dialogu, oraz do zapewnienia odpowiednich zasobów w celu terminowego i skutecznego wdrożenia nowego programu dla regionu Morza Śródziemnego;

28. odnotowuje porozumienie polityczne w sprawie kompleksowego pakietu partnerstwa z Tunezją; przypomina, że ten protokół ustaleń jest obwarowany pewnymi warunkami, i wzywa Komisję, by dopilnowała ich spełnienia;

29. podkreśla konieczność bardziej strategicznej współpracy z krajami Zatoki Perskiej, w szczególności w dziedzinie promowania bezpieczeństwa regionalnego, współpracy, działań w obszarze klimatu i praw człowieka;

30. z zadowoleniem przyjmuje wznowienie stosunków dyplomatycznych między Królestwem Arabii Saudyjskiej a Islamską Republiką Iranu; potępia brutalne tłumienie demonstracji po śmierci Mahsy Amini przez irańską policję i siły bezpieczeństwa, szczególnie przez Korpus Strażników Rewolucji Islamskiej;

31. z zadowoleniem przyjmuje porozumienia abrahamowe i ma nadzieję, że przyniosą one pokój, stabilność i deeskalację napięć na Bliskim Wschodzie; ponownie wyraża niezachwiane poparcie dla wynegocjowanego rozwiązania dwupaństwowego dla Izraela i Palestyny w oparciu o granice z 1967 r., z dwoma suwerennymi, demokratycznymi państwami oraz z Jerozolimą jako wspólną stolicą;

32. podkreśla potrzebę zwiększenia obecności UE w Azji Środkowej w odpowiedzi na zaangażowanie Rosji i Chin w tym regionie; podkreśla, że UE jest zainteresowana zacieśnieniem stosunków gospodarczych i więzi politycznych z krajami Azji Środkowej, po części w celu zminimalizowania ryzyka obchodzenia sankcji nałożonych na Rosję i Białoruś;

33. przypomina, że pokojowy, stabilny i oparty na zasadach region Indo-Pacyfiku leży w żywotnym interesie Europy, i z myślą o tym zachęca do zacieśnienia więzi politycznych z partnerami o podobnych poglądach zgodnie ze strategią UE na rzecz współpracy w regionie Indo-Pacyfiku, w szczególności z Japonią, Republiką Korei, Australią i Nową Zelandią;

34. zauważa, że wyzwania geopolityczne wzmocniły wspólny interes UE i Indii, który polega na zapewnieniu bezpieczeństwa, dobrobytu i zrównoważonego rozwoju; z zadowoleniem przyjmuje powołanie Rady UE–Indie ds. Handlu i Technologii; wzywa do zorganizowania szczytu UE–Indie, aby utrzymać wysoki priorytet stosunków dwustronnych;

35. uważa, że wzrost znaczenia Chin pozostaje jednym z głównych wyzwań geopolitycznych XXI wieku i wymaga wielopoziomowej reakcji polegającej na utrzymaniu współpracy UE z Chinami w pewnych kluczowych obszarach, a jednocześnie ograniczeniu ryzyka, jakim obarczone są te stosunki, poprzez zmniejszenie nadmiernej zależności gospodarczej w krytycznych sektorach;

36. potępia ustanowiony przez rząd chiński system pracy przymusowej i zbrodnie przeciwko ludzkości, jakie popełnia on w Sinciangu; przypomina, że podstawą stosunków między UE a Chinami pozostaje polityka „jednych Chin”;

37. zdecydowanie potępia ciągłe prowokacje wojskowe Chin wobec Tajwanu oraz ponownie wyraża silny sprzeciw wobec wszelkich jednostronnych zmian status quo w Cieśninie Tajwańskiej;

38. podkreśla, że trzeba połączyć siły, czyli faktycznie zastosować podejście „Drużyny Europy”, aby skutecznie zwiększyć polityczną obecność UE w regionie Pacyfiku;

39. podkreśla, że Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN) jest kluczowym sojusznikiem we wzmacnianiu multilateralizmu opartego na zasadach; wzywa do ścisłej współpracy, zgodnie ze wspólnym oświadczeniem przywódców UE–ASEAN z 14 grudnia 2022 r., w celu kształtowania dynamiki regionalnej wykraczającej poza binarne ograniczenia konkurencji chińsko-amerykańskiej;

40. z zadowoleniem przyjmuje podpisanie porozumienia zastępującego umowę z Kotonu wraz z protokołami regionalnymi, które po ratyfikacji pozwolą zwrócić bezprecedensową uwagę na region Afryki, Karaibów i Pacyfiku; wzywa Komisję i wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela, by w oparciu o wyniki szczytu UE–Unia Afrykańska z lutego 2022 r. dążyli do pogłębienia współpracy w zakresie inicjatyw będących przedmiotem wspólnego zainteresowania oraz do zaspokojenia potrzeb krajów partnerskich w Afryce;

41. odnotowuje szczyt między UE a Wspólnotą Państw Ameryki Łacińskiej i Karaibów, jednak wyraża zaniepokojenie faktem, że nie stał się on punktem zwrotnym w stosunkach między obydwoma regionami, zwłaszcza biorąc pod uwagę rosnący wpływ Chin i Rosji w Ameryce Łacińskiej i na Karaibach; wzywa państwa członkowskie i ESDZ do prowadzenia aktywnej dyplomacji w tym regionie ze szczególnym naciskiem na obronę wielostronnego porządku światowego, prawa międzynarodowego oraz poszanowania demokracji i praw człowieka; z zadowoleniem przyjmuje zakończenie

negocjacji w sprawie zaawansowanej umowy ramowej między UE a Chile oraz układu o stowarzyszeniu między UE a Meksykiem; wzywa Komisję, by poczyniła zdecydowane postępy w pracach nad umową z Mercosurem, i przypomina o potrzebie zakończenia ratyfikacji układu o stowarzyszeniu między UE a Ameryką Środkową;

42. wzywa do większego zaangażowania UE w Arktyce w świetle skutków zmiany klimatu, konkurencji przemysłowej i gospodarczej oraz swobody żeglugi;

43. podkreśla, że południowy region polarny należy uznać za nowy obszar zainteresowania ze względu na zmieniającą się dynamikę geopolityczną; podkreśla rolę wielostronnej współpracy w zarządzaniu morskimi obszarami chronionymi;

°

° °

44. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie Europejskiej, Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącemu Komisji / wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, a także rządom i parlamentom państw członkowskich.

UZASADNIENIE